

Det kongelige Olje- og energidepartement
Postboks 8148 dep.
0033 OSLO

Enova SF
Postboks 5700 Torgarden
NO-7437 Trondheim

www.enova.no
Tlf 73 19 04 30
Faks 73 19 04 31
post@enova.no

Org.nr. 983609155

Dato:
05.12.2018

Vår ref:
18/16517/GUF

Deres ref:

Høringssvar - 18/1415 Direktiv 2018/844/EU om endring av bygningsenergidirektivet

Vi viser til høringsbrev av 30.05.2018 vedrørende direktiv 2018/844/EU om endring i bygningsenergidirektivet.

Generelt

Overordnet mål for Enova er reduserte klimagassutslipp og styrket forsyningsikkerhet for energi, samt teknologiutvikling som på lengre sikt også bidrar til reduserte klimagassutslipp. Omstillingen til lavutslippssamfunnet er imidlertid helt avhengig av et godt samspill mellom markedet og Enova og andre offentlige virkemiddelaktører. Enova er opptatt av at helheten i virkemidler ivaretas godt og at virkemidlene hensyntar reguleringene også ved implementering av nye og endrede direktiver.

Energimerkeordningen for bygninger administreres av Enova og er direkte relevant for en del av temaene som omfattes av bygningsenergidirektivet. I vårt høringssvar peker vi på problemstillinger som vil kreve ekstra fokus i arbeidet med å innlemme direktivet inn i EØS, og videre i norsk forvaltning.

Strategi for rehabilitering av bygninger (artikkel 2a)

Enova har lang erfaring med å utvikle og administrere både finansielle virkemidler og informasjonsvirkemidler i byggsektoren. Gjennom en omfattende database for bygndata og Energimerkeordningen for bygninger, i tillegg til kunnskap om drivere, potensiale og barrierer i markedet, er Enova godt rustet for å bidra inn i rehabiliteringsstrategien som direktivet pålegger medlemslandene for å nå målene.

Erfaringene med passivhusstrategien er et godt eksempel på hvordan offentlige virkemidler kan bidra til varig markedsendring på en kostnadseffektiv måte. Ved å etablere en tydelig retning og bidra med finansiell støtte til tidlig demonstrasjon og markedsutvikling ble en verdensledende TEK standard for nybygging og rehabilitering initiert i markedet.

Smart lading, styring og «smartindikator» (artikkel 8)

Det norske energisystemet er i dag robust og forsyningsikkerheten er god. Men i et lavutslippsscenario med større etterspørsel etter elektrisk energi og effekt kan dette bli utfordret. Særlig som følge av økt bruk av elektrisitet til erstatning for fossile energibærere, i tillegg til en større andel ikke-regulerbar fornybarproduksjon. Innen 1.januar 2019 vil alle strømkunder (og bygg) ha installert automatiske målesystem (AMS) ,

og gir Norge et godt utgangspunkt for å kunne teste ut en del løsninger i større skala. Oppvarming av norske bygg er i stor grad basert på elektrisitet med delvis trege systemer som kan gi økt fleksibilitet i sluttbrukerleddet. Denne fleksibiliteten ligger i stor grad ubrukt i dag. Effekttutfordringer ved lading bør ivaretas slik at man sikrer at lading skjer uten å overbelaste kraftnettet og potensielt utnytter fleksibilitet hos sluttbruker. Det betyr å kunne styre ladingen til riktig tidspunkt. Ny teknologi og nye tjenester må tas i bruk og videreutvikles for å bidra til økt fleksibilitet og sikre effektiv bruk av energisystemet. Dette gjelder fra de store produsentene og forbrukerne, via nettinfrastrukturen, og helt ut til sluttbruker.

Foreslått ordning med «smartindikator» er frivillig for medlemslandene. Dersom Norge velger en slik ordning vil det være behov for en «smartindikator» som ivaretar Norges spesielle forhold rundt effekt. Smartindikator for bygninger bør inkludere styring av lading i tilknytning til bygningen for å motivere til å ta i bruk hele potensialet for fleksibilitet. Stadig mer av vår kraftproduksjon vil være uregulerbar fornybar kraft. Dette kan gi mer utfordringer i kraftnettet og det vil dermed være viktig å tilgjengeliggjøre lokal fleksibilitet for eksempel via «day-a-head-markedet» og i regulerkraftmarkedet.

Finansielle insentiver og energimerking av bygninger (artikkel 8)

I de støtteprogram som Enova administrerer til både boliger og yrkesbygg ivaretas kravet til oppnådd eller målsatt energisparing. Enkelte virkemidler vil ha andre formål som effekt- eller klimabidrag med tilhørende krav til målsatt eller oppnådde resultat.

Enova administrerer i dag den nasjonale databasen for energimerking av bygninger som oppfyller kravene. I dag er kun ca. 20% av yrkesbygg og ca. 35% av boligbygg registrert i databasen. For yrkesbygg er det en overvekt av de mest energieffektive byggene som er registrert på tross av et krav om at alle bygg over 1000 kvadratmeter areal skal merkes. Nyregistreringer kommer i all hovedsak til i databasen ved nybygging. For boliger er det krav til energimerking ved nybygg, omsetning og utleie. Kravet blir etterlevd ved nybygg og omsetning. Databasen blir bedre og gir større verdi dersom en større andel av eksisterende bygninger inkluderes. Tiltak for å få til dette bør derfor adresseres.

En annen viktig driver for de nasjonale energimerkesystemene er dersom finansbransjen både nasjonalt og i Europa og verden for øvrig knytter seg til databasene ved prising av sine finansprodukter til bygg og boliger. I Norge jobbes det nå med å åpne energimerkedatabasen for finansnæringen.

Punkt 16 lyder som følger «the mobilisation of financial institutions for energy efficiency renovations in buildings should have a central role in national long-term renovation strategies and be actively promoted by Member States». Enova ser på finansbransjen som en viktig aktør for å få til de ønskede markedsendringer og jobber derfor langsiktig for å mobilisere kapitaltilgang til energioppgradering av bygninger. Spesielt innen arbeidet med EPC og energitjenester der finansiering er en sentral faktor i ønsket markedsutvikling.

Offentlige bygninger er en egen del av renovasjonsstrategien slik direktivet legger opp til. Enova ser stor ulikhet mellom de kommuner som har valgt å renovere bygningsmassen i helhetlige EPC- kontrakter med garantert energieresultat som følger EPC-standarden versus kommuner som ikke velger EPC. 70 gjennomførte EPC prosjekter i norske kommuner har i gjennomsnitt gitt over 30% energibesparelse i bygningsmassen. EPC anses som et nyttig verktøy for offentlig sektor i arbeidet med å realisere energieffektivisering av gjenværende kommunal bygningsmasse.

Definisjon av nullenergi (artikkel 2a)

I dag mangler det en egen norsk definisjon av nullenergibygg og det er behov for å få en entydig definisjon på plass. Det er i den forbindelse viktig å ta hensyn til hvordan energiforbruket fordeler seg i tid på døgnet og over året og unngå suboptimale løsninger med store belastninger på kraftnettet. Mange byggaktører ønsker å etablere null- og/eller plussenergibygg med stor produksjon av elektrisitet om sommeren for å gå i årlig balanse,

samtidig som varmebehovet de aller kaldeste dagene fortsatt må dekkes med importert strøm og belaster kraftnettet.

Selvregulerende utstyr (artikkel 8)

Mange bygg har i dag utstyr til energistyring som er selvregulerende, men disse bør kobles mot en styring/smartindeks som sikrer bruk i de mest optimale tidspunktene. Eksempelvis vil nattsenkning ikke alltid være hensiktsmessig for å få ned maksimal effektbelastning. Å regulere forbruket basert på forecasting/prognoser kan være bedre/viktigere tiltak.

Referanse til primærenergi (artikkel 8)

I EU benyttes primærenergi i stadig større grad. Dersom dette blir valgt i Norge vil det være behov for et eget sett med norske verdier med mulighet for justering. I dag er det for mange uklart hvilke systemgrenser som anvendes, med fare for at man sammenlikner forskjellige verdier. Norske verdier bør baseres på uavhengige beregninger. Hvis man derimot velger å ikke bruke primærenergi bør det likevel tas inn en definisjon for dette, og gjerne knytte denne til TS NS 3031 som viser skillet mellom, netto, levert og beregnet energibehov.

Krav om jevnlig inspeksjon av varme- og klimaanlegg (artikkel 14 og 15)

Fokus på god drift er viktig og ønskelig, og et krav om jevnlig inspeksjon av varme- og klimaanlegg vil i første omgang omfatte de største anleggene. Å heve kravet om inspeksjon fra 20kW for varmeanlegg og 12 kW for klimaanlegg til 70 kW for begge mener vi vil være hensiktsmessig og bidra til ønsket markedsutvikling. Før man utvider kravet til å omfatte de mindre anleggene bør det gjøres en kost-/nyttevurdering. Vannbårne løsninger blir ofte valgt bort pga. høye kostnader og økte driftsutgifter vil kunne virke som en ytterligere barriere for installasjon av vannbårne løsninger. Gjennom dokumentasjon av kost/nytte for større anlegg kan det etter hvert åpnes opp også for mer betalingsvilje for slike inspeksjoner blant de mindre anleggene.

Forslag til ordlyd sier at der det er inngått en kontraktmessig avtale for forbedret energieffektivitet slipper man Energy Audit. Enova har stor tro på energitjenestekontrakter som en del av løsningen for å få utløst de gode tiltakene i norsk bygningsmasse. På sikt vil bygg med denne typen varme- og ventilasjonsanlegg kunne gjennomføre de nødvendige tiltakene som en del av energitjenesteavtalen.

Det er uklart hva som inngår i begrepet driftsansvarlig. En slik rolle gir fritak for plikt til jevnlig inspeksjoner av tekniske anlegg og bør derfor defineres enten i forskriften eller i et tillegg/veiledning til forskriften. Rolledefinisjon må gjerne knyttes opp mot standard for energiledelse.

Krav til dokumentasjon av tiltak (artikkel 8)

Direktivet legger opp til dokumentasjon av tekniske anlegg. Det er viktig å påse at kravene til dokumentasjon ikke blir for omfattende og bidrar direkte til formålet.

Kommentar til endringer av «annexes to Directive 2010/31/EU» (annex)

I Norge har vi lang tradisjon for å temperaturkorrigere energiforbruk kWh/m² (f.eks. i benchmarking og i byggstatistikken), og dette er en praksis som bør fortsette. Med bakgrunn i utviklingen av ulike standarder og definisjoner for nullenergi/plusshus er det viktig å benytte netto energi og ikke kun levert energi, siden levert energi på årsbasis kan skjule løsninger som vil medføre store utfordringer for dagens kraftnett.

Nytt bygningsdirektiv i et klimaperspektiv

Enova arbeider helhetlig inn mot byggsektoren ved at vi ønsker å redusere belastningen fra sektoren innen både energi, effekt og klima i alt fra valg av materialer til bygging, drift, rehabilitering, rivning og gjenbruk. I markedet ser vi at flere av de fremste aktørene i bransjen har et helhetlig fokus i hele byggets levetid. Bygningsenergidirektivet har i dag sitt primære fokus på energi og en smartindikator vil i større grad bidra til et helhetlig

fokus. Flere innspillene våre tar utgangspunkt i effektutfordringer som vi må løse skal vi lykkes i overgangen til lavutslippssamfunnet. I mai 2018 ble en «Veileder for utslippsfri byggeplass» publisert etterfulgt av «Metode for klimagassberegninger for bygninger NS 3720:2018» samme år. Disse er gode eksempler på verktøy som vil bidra til å utløse flere direkte og indirekte klimabidrag fra den norske byggenæringen.

Ved behov utdyper vi gjerne våre innspill nærmere.

Med vennlig hilsen
Enova SF

Gunnel Fottland
Utviklingssjef Energiforsyning og sluttbruk

Dokumentet er elektronisk signert av Enova SF og har derfor ikke håndskrevet signatur